

Погляд на розвиток через чотири цілі

Станіслава Стефановська,
*HR-директор ресторанів First Line Group,
бізнес-тренер, майстер-коуч*

Віндійській філософії, в якій широко досліджується природа людини та її поведінки, існує одна важлива система класифікації — «чотири цілі». Якщо в європейській традиції було заведено вважати, що світ тримається на трьох китах, то в індійській традиції він, як священна корова, міцно стоїть на чотирьох ногах — чотирьох цілях життя. Тобто мається на увазі, що людина живе повно та правильно, якщо розвивається в чотирьох напрямках: артха — особисті цілі, амбіції, досягнення процвітання та добробуту, прибутку, багатства, результату; дхарма — соціальна функція, ступінь соціальної активності, життєвий шлях, який необхідно пройти людині; кама — задоволення, виконання бажаного, любов; мокша — духовна реалізація, що вважається граничною метою прагнень людини.

Особисті цілі

Перша з чотирьох цілей життя кожної людини — артха. Це те, що людина робить особисто для себе. Амбіції та прагнення, індивідуальні цілі й завдання, досягнення, результати, надбання, облаштування

життя на свій смак — усе те, що наповнює життя людини сенсом і цінністю особисто для неї. Людина реалізовує артху, коли незважаючи ні на що, а інколи навіть усупереч зовнішнім чинникам, упевнено рухається в обраному напрямі, не боїться осуду й нерозуміння з боку оточуючих.

Соціальна функція

Якщо говорити про дхарму як про мету людського життя, ми можемо звернути увагу на те, що будь-який вид діяльності або система, в яку включена людина, завжди більші та складніші ніж сама людина. Чим би вона не займалася, у неї завжди є вибір: робити стільки, скільки потрібно, або стільки, скільки потрібно та ще трішки. Йдеться про те, щоб обирати складніші завдання, самостійно створювати собі труднощі, впертися в «стелю своєї некомпетентності», прориватися через свої страхи та сумніви й продовжувати йти далі. Важливим моментом для реалізації дхарми є вміння не зациклюватися на результатах своєї праці: зробив добру справу, віддав людям і рухатися далі.

Задоволення

Коли йдеться про каму, мається на увазі задоволення смакувати життя на повну, насолоджуватися його красою. Невміння глибоко відчути свої справжні бажання й знайти способи для їх гармонійної реалізації робить людину нещасною, агресивною, дратівливою й сприяє розвитку хвороб на фізичному рівні. Усвідомлення важливості цілі «кама» в житті, готовність розпізнавати свої бажання, приділяти увагу собі та організовувати своє життя з урахуванням різноманітних задовольень — мистецтво, яке було засвоєно ще стародавніми греками і вважається не менш важливою складовою життя людини і понині.

Духовна реалізація

Розмірковуючи про ціль «мокша» (в індійській філософії визначається як «духовне визволення»), мабуть, правильно було б казати про духовний розвиток як про зміну людиною її онтологічного статусу. Людина, яка постійно перебуває в пошуку запитань та відповідей, робить наступні кроки в розвитку та усвідомлено ставить перед собою все нові й нові завдання, через надзусилля та внутрішню ломку відкидає свої старі ролі й образи, освоює нові, більш ширі форми взаємодії, підвищує ступінь своєї свободи й мінімізує періоди перебування в неприємних емоційних станах.

Професія як відображення дійсності

Ми звикли вимірювати успішність людини в основному його соціальним становищем і статусом, а професію розглядати як інструмент для зростання в суспільстві. Професії ж у цілому сприймаються як природне явище, як щось таке, без чого людині буде складно реалізуватися в житті. Професія є значною частиною ідентичності людини, допомагає їй знаходити своє місце в соціумі, спрямовує її активність в суспільно корисне русло та дає мож-

ливість переживати таке потрібне для нас відчуття належності. Важливість професій у нашому світі важко переоцінити.

Світ професій як окреме явище пройшов досить тривалий шлях розвитку від грубого поділу на «мисливців» і «збирачів» до сучасних вузькоспеціалізованих професій. Різноманітність напрямків і темпи виникнення все нових і нових спеціальностей інколи просто вражає.

Вважається, що в сучасному світі існує понад 50 тисяч різних видів діяльності. У нашій країні їх зафіксовано більше 15 тис. При цьому вважається, що особливо популярними є не більше 1000.

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Крім найдавніших професій (таких як лікар, наприклад), в епоху патріархального рабства в Стародавній Греції було близько десятка професій: гончарі, майстри з обробки металів, каменярі тощо. Пізніше, в V–IV ст. до н. е., там налічувалося вже близько 50 професій. У XIV ст. у Франкфурті-на-Майні їх існувало близько 200. У словнику професій, опублікованому в США в 1965 р., описано майже 22 тис. видів робіт, або понад 35 тис. назв професій і спеціальностей.

За деякими підрахунками, понад 50 % існуючих в наші дні професій і спеціальностей були невідомі ще 30 років тому. Поява нових професій пов'язана не лише з механізацією та іншими напрямками розвитку науково-технічного процесу, а й з появою нових галузей виробництва, глобалізацією та постійними інноваціями у світі високих технологій.

Професії постійно видозмінюються: розширюються, поглиблюються, поєднуються, проростають одна в одну і маскують за однаковими назвами різну суть. Вони природно й гармонійно